

Slovenski dom

Stev. 195

V Ljubljani, torek 27. avgusta 1940

Leto V

Velike vojne priprave v Egiptu

Egipt se mrzlično pripravlja na obrambo Sueskega prekopa - Velika vznemirjenost v Turčiji

Atene, 27. avgusta. (Transcontinental Press.) Iz Kaira poročajo, da so se včeraj vkrcali v večjih trumah egiptovske čete. Ves dan so odhajali iz Kaira motorizirani oddelki s tanki in topovi proti Port Saidu in Ismaili. Vse to vojaštvo odhaja na mesta, od koder bo lahko branilo Sueski prekop. Čete pa so odhajale prav tako tudi na libijsko mejo.

Vsi ti transporti so precej vznemirili prebivalstvo zlasti ob meji, tako da obstoji nevarnost pred nemiri. V zvezi s tem prihajajo tudi iz Beyrutha poročila, da je včeraj skupina nekaj tisoč ljudi prispela v Kairo in protestirala proti temu, da bi se egiptovske čete pošiljale na mejo.

Atene, 27. avgusta. m. Transcontinental Press poroča: Iz Kaira poročajo, da je egiptska vlada v nekaj zadnjih tednih kupila precejšen del egiptskih trgovskih ladij. Med drugim je kupila 23 ladij, ki imajo skupno 87.000 ton. Ker so vse te ladje postale zdaj last egiptске vlade, je ver-

jetno, da jih je vlada kupila za prevažanje čet skozi Rdeče morje, kajti v vojaškem oziru so važne železniške proge nezadostno zavarovane pred letalskimi napadi.

Atene, 27. avgusta. m. Transcontinental Press poroča: Po tukajšnjih uradnih obvestilih smatramo turški uradni krogi, da stojimo tih pred izbruhom napetosti v spodnjem delu Sredozemskega morja. To potrjuje predvsem dejstvo, da je znova bila sklicana turška narodna skupščina in da so skoraj vsi ministri prekinili svoje počitnice ter prispeli v Carigrad ali pa odšli v svoja volilna okrožja na volilno agitacijo.

Turški poslanik v Moskvi Ali Haidar Aktai se spet mudi v Carigradu, kjer nadaljuje z diplomatsko aktivnostjo v nekoliko zmanjšani uradni obliki. Poslanik je izjavil, da je prispel v Carigrad na počitnice in da bo v nekaj tednih spet odpoval v Moskvo.

Kairo, 27. avgusta. o. Predsednik egiptске

vlade Sabri paša je odstopil. Kralj Faruk pa je predsedniku vlade v ostavki podal mandat za sestavo nove vlade.

Sabri paša je odstopil zato, da bi lahko svojo vlado razširil na vse egiptске politične skupine in stranke. Vojna nevarnost za Egipt je zmerom večja in zato predsednik vlade želi, da bi se okoli vlade zbrale vse vidne egiptске politične osebnosti, da bi bila tako enotnost Egipta v teh nevarnih časih še bolj poudarjena. Vlada je egiptskemu parlamentu predložila načrt, ki predvideva, da bo vojni proračun povečan za 32 milijonov funtov.

London, 27. avgusta. o. Reuter poroča: Vojaški strokovnjak »Daily Telegraph« piše, da je treba računati v bližnjim italijanskim napadom na angleško kolonijo Kenijo. Angleške oblasti so v Keniji iz obmejnih krajev že odselile 150.000 domačinov. Vsa severna Kenija je bila proglašena za vojno območje.

Po zagrebških dnevih

Ljubljana, 27. avg.

Včeraj in v nedeljo so bile v Zagrebu velike slovesnosti, ki so dostojno praznovali obletnico sporazuma, ki je bil lansko leto sklenjen med Srbi in Hrvati in podpisan dne 26. avgusta 1939 na Bledu.

V Zagrebu je bila ob tej priliki v slavnostni dvorani banske palače, seja kraljevske vlade, ki sta se je udeležila tudi voditelja Slovencev dr. Anton Korošec, prosvetni minister in predsednik senata, in gradbeni minister dr. Miha Krek. Slavnostna seja vlade se je začela ob 10 in je trajala do 13.30. V nedeljo pa je bila prirejena posebna proslava v zagrebškem Narodnem gledališču. Včeraj popoldne pa so odšli člani vlade na banovinsko posestvo v Božjakovini, kjer je podpredsednik kr. vlade dr. Vladko Maček priredil slavnostno večerjo.

Ves slovenski narod se je te dni tudi iskreno veselil sporazuma, za katerega je zmeraj vseh 20 let izražal stalno vse svoje simpatije in po svojih voditeljih tudi stalno poudarjal njegovo življenjsko potrebo. Slovenski narod ob tej priliki iskreno čestita Hrvatom k njihovim uspehom, pri tem pa poudarja, da slovenski narod tudi čaka na organizacijo in ustanovitev svoje samoupravne enote, ker se bo tako srečno izvedla ureditev naše države.

Vdanostna brzojavka knezu namestniku Pavlu

Zagreb, 26. avg. AA. Z današnje slavnostne seje ministrskega sveta, ki je bila v glavnem mestu Hrvatske Zagrebu, smatra kr. vlada za svojo dolžnost, da Nj. kr. Vis. izjavi svojo globoko hvaležnost za vsa prizadevanja Nj. kr. Vis., da politika narodnega sporazuma pride do polnega izraza v dobro in srečo vseh Hrvatov in Slovencev.

Uspehi italijanske mornarice

Rim, 27. avg. AA. Stefani: »Popolo d'Italia« piše o položaju angleške brodnice v Sredozemskem morju in ugotavlja, da ne more najti na dveh skrajnih točkah morja miru, ker je stalno pod ognjem italijanskih sil. V včerajšnjem vojnem poročilu, pravi list, je zopet javljeno o novih bombardiranjih novih oporišč v Aleksandriji, ki so bila izvršena v več letalskih zaporednih valovih. Poleg tega, nadaljuje, je treba poudariti vest, da je italijanska podmornica torpedirala neko veliko angleško petrolejsko ladjo. To je druga sovražna ladja, ki so jo torpedirale italijanske podmornice na Atlantskem oceanu. Italija, pravi list, se bojuje z Anglijo tudi v vodah Atlantika.

Mexico, 26. avg. AA. DNB. Ubijalec Leva Trockega Jack Mornar van de Dese (napačno Frank Jackson ali Frank Jacques) se je včeraj s svojo prijateljico Silvijo Angelovo prostovoljno prijavil državnemu tožitelju. Poroča se da je doznano, da je ubijalec prišel v Mexico legalno s pravišnim turističnim vizumom.

Madžarska vztraja v zahtevi o odstopu Erdelja

Budimpešta, 27. avgusta m. Po vrnitvi madžarskega zastopstva iz Turn-Severina se opazila v madžarski prestolnici živahna diplomatska delavnost. Madžarski zunanji minister grof Csaky je po vrnitvi madžarskih zastopnikov v prestolnico najprej sprejel nemškega, nato pa italijanskega poslanika.

Na pristojnem madžarskem mestu zatrjujejo, da je zunanje politična smer in stališče Madžarske v popolnem skladu s politiko držav osiše in da so novice, ki pravijo, da obstoji med stališčem Nemčije in Madžarske glede romunskega vprašanja nesporazum, povsem netočne in brez vsake podlage. Na pristojnem mestu tudi zatrjujejo, da so Romuni ravno na zahtevo Nemcev izrazili svojo pripravljenost, da se pogajanja nadaljujejo. Kljub temu pa v Budimpešti gledajo na ugoden izid pogajanj z Romuni precej skeptično.

Novice, po katerih je Romunija sprožila vprašanje nadaljevanja pogajanj in da je že določen tudi dan za ponovni sestanek med romunsko in madžarsko delegacijo, v Budimpešti še ne potrjujejo. Po zatrjevanju dobro poučenih krogov se pa bodo pogajanja vendarle nadaljevala in sicer v sredo ali v četrtek in to v Budimpešti, v Szeged-

dinu ali pa v Calotzi. Nadaljevala se bodo na pobudo Romunije. Madžarske zahteve ostanejo nespremenjene.

V Budimpešti ugotavljajo, da se bodo pri pogajanjih morali najprej baviti z ozemeljskimi vprašanji, šele nato, ko bo to vprašanje rešeno, je Madžarska pripravljena pomagati Romuniji pri reševanju njenih narodnostnih vprašanj.

Diplomatski krogi v Budimpešti v zvezi z nadaljevanjem pogajanj med Madžarsko in Romunijo izjavljajo, da je Romunija vsekakor pod vplivom Berlina in Rima spremenila svoje stališče in da je pripravljena namesto narodnostnih vprašanj sprejeti kot podlago za nadaljevanje pogajanj novo mejno črto med Madžarsko in Romunijo.

Budimpešta, 27. avgusta. AA. Stefani: Zunanji varnostni ukrepi je bila sredi Budimpešte za-temenjena.

Budimpešta, 27. avgusta. AA. Stefani: Zunanji minister Csaky je sredi ponovno sprejel romunškega poslanika. Takoj za njim je Csaky sprejel italijanskega poslanika.

Berlin, 27. avgusta. DNB: O priliki komunikacije o prekinitvi romunsko-madžarskih pogajanj v Turn-Severinu izjavljajo na merodajnem mestu v

litika, invagurirana tega dne, uresničila nade, ki smo jo v njo polagali in zila narod v čvrste vrste v močni narodni državi, katero bomo po sporazumu in v današnjih težkih dneh še višje cenili in varovali s svojimi materialnimi in moralnimi silami. ko smo našli v njej vse kulturne pogoje za bratsko skupno življenje v slogi, sreči in blagostanju. — Nj. kr. Vis. Pavle.

Minister dr. Konstantinovič v Sloveniji

Ljubljana, 27. avgusta.

Danes ob 7.46 je z belgrajskim brzovlakom v salonskem vozu dopotoval od Zagreba v Ljubljano minister pri predsedstvu vlade g. dr. Mihajlo Konstantinovič. Ob 8.10 je min. dr. Konstantinovič nadaljeval pot iz Ljubljane na Bled.

Angleška letalska proizvodnja je dosegla višek

London so včeraj šest ur napadala letala

London, 27. avgusta. o. United Press poroča: Minister za letalsko proizvodnjo lord Bearwerbrook je včeraj izjavil, da je angleška letalska industrija v preteklem tednu izdelala več lovcev in več bombnikov, kakor pa jih je dosedaj v zgodovini sploh kje bilo izdelanih. Vsa nova letala so že izročili angleškemu letalstvu.

Lord Bearwerbrook je v svoji izjavi podčrtal, da mora biti ves angleški imperij hvaležen delavcem in nameščencem v letalskih tovarnah. S svojim delom namreč ti delavci odlično branijo angleške svobostine, pri tem pa se ne zmenijo za napade sovražnih letal.

Zrav tako pa z vso poštrevnostjo delajo vsi angleški delavci v ostalih industrijah, zlasti pa v kovinski industriji. Tudi v tej industriji je bil dosežen velik uspeh. Tudi v tej industriji je bil dose-

London, 27. avg. o. Sredi noči so nemška letala zopet bombardirala dve industrijski območji v Angliji. Bombe so ubile več oseb. Nemška letala so letela posamič ali pa v manjših skupinah.

London je imel včeraj najdaljši alarm, odkar se je začela vojna. Znak za nevarnost sovražnih napadov je trajal šest ur. Sovražna letala so zlasti bombardirala londonska predmestja, nekaj bomb pa je padlo tudi v središču Londona. Do 18. ure so Angliji pri tem napadu sestrelili 1 sovražni bombnik.

Po poročilih in uradnih izjavah angleške letalskega ministertva je bilo včeraj nad Anglijo sestreljenih 45 sovražnih letal, dočim so jih Angliji izgubili 15, pri tem pa je bilo rešenih 11 angleških pilotov.

London, 27. avgusta. o. Danes je bilo v Londonu objavljeno uradno poročilo, ki pravi, da so angleška vojna letala v petek bombardirala Bardijo, ki je na meji Libije in Egipta. Prav tako je bilo bombardirano letališče Bomba, ki je 100 milj za-

hodno od Bardije. Angleška letala so bombardirala tudi zbiranja sovražnih čet v Bardiji.

London, 27. avgusta. o. Angleško letalsko ministertvo je enoči objavilo uradno poročilo, ki pravi, da so angleški bombniki včeraj napadli sovražna letališča v Belgiji in na Nizozemskem. Predsinočni napad na Berlin so angleška letala morala izvesti v slabih vremenskih razmerah. Prav tako so angleška letala napadla tudi bencinska skladišča pri KZinu, Hammu in Schwertu.

London, 27. avgusta. o. Sovražna letala so včeraj v strnjenih skupinah napadala ves dan Anglijo in njeno obalo. Včerajšnji napadi nemških letal so bili izredno siloviti in v Londonu menijo, da je bil to odgovor na napad angleških bombnikov na Berlin. Pri Folkestonu so bombe z nemških letal ubile 50 oseb. Napad je bil izvršen tedaj, ko so bili ljudje na trgu in je trajal 20 minut. Tudi iz Midlanda poročajo, da so bili napadi sovražnih letal včeraj izredno siloviti.

Berlin, 27. avgusta. o. United Press poroča: »Dienst aus Deutschland« piše, da se sedaj začne doba podrobnega rušenja angleške vojne industrije. Poročilo pravi, da je bil zadnji napad na Berlin najhujši, od kar se je začela vojna. Od Napoleonovih časov Berlina ni več napadla nobena sovražna sila. Vojna prehaja sedaj v novo dobo in v tej dobi bo izvojevana premoč nemškega letalstva nad Anglijo.

London, 27. avgusta. o. Angleška admiraliteta je objavila, da je včeraj zavezil neki angleški rušilec na sovražno mino in se potopil.

Berlin, 27. avgusta. o. United Press poroča: Nemška letala so včeraj izvedla celo vrsto napadov na Anglijo. Letala so zlasti napadala industrijske naprave v grofiji Kent in industrijsko središče Cardiff. Nemški krogi izjavljajo, da so nemška letala neovirano opravila svojo dolžnost.

Berlinu ponovno, da pričakujejo, da bosta obe zainteresirani državi našli odgovarjajočo rešitev, kakor se na splošno pričakuje, da bodo vsa vprašanja jugovzhodne Evrope med seboj rešila zainteresirane države same. Na istem mestu poudarjajo, da je v Berlinu znano, da rešitev teh vprašanj ni niti enostavna niti lahko in da nastopajo pri poskusih za končno rešitev velike težave. Ihtosno povedo tudi, da ta vprašanja niso takega značaja, da bi jih sploh ne bilo mogoče rešiti. Zato mislijo, da bodo odgovorni državniki imeli med seboj vzajemno zapiranje in odločnost, da bodo vsa nasprotja izgladili. Isti krogi poudarjajo, da morajo odgovorni državniki zainteresiranih držav vedeti, do katere meje lahko gredo pri svojih sklepih. Nemško stališče v teh vprašanjih se ni spremenilo od sestanka v Salzburgu pa do danes. Isti krogi poudarjajo, da je v komunikaciji najvažnejši tisti stavek, ki pravi, da se bodo pogajanja še nadaljevala.

Francija je sama kriva svoje usode

Milan, 27. avgusta. AA. Stefani: V včerajšnji izdaji objavlja list »Popolo d'Italia« članek, v katerem pravi, da so Francozi sami svojo zemljo spremenili v podrtijo, da bi tako služili angleškim interesom in sebi, v sovražstvu do Italije. Sedaj sami občutijo, kaj pomeni nehalnost, kadar jo izkaže bivši zaveznik. Francozi ne morejo prenesti tega, če se jim z angleške uradne strani sporoča,

Vesti 27. avgusta

Vse naprave v pristanišču v Narviku so že skoraj popravljene. Čez Narvik bodo kmalu zopet začeli izvažati švedsko železo. Prebivalstvo se vrača v Narvik.

Italijanski politični krogi poudarjajo, da so nesrešne govorice, ki poročajo, da je prišlo do spopadov na meji med Albanijo in Grčijo. Italijanske čete niso nikjer prekoračile grške meje.

Posebno nemško gospodarsko zastopstvo je dopotovalo v Moskvo. V Moskvi se bo začelo zasedanje gospodarskega odbora, ki je bil ustanovljen s pogodbo z dne 11. februarja t. l. Po določilih te pogodbe se mora nemško-sovjetska komisija sestati vsakih 6 mesecev.

Po italijanskih podatkih je Italija meseca julija uvozila iz Nemčije 198.700 ton premoga. V mesecih od aprila do julija je Nemčija uvozila v Italijo 414.400 ton premoga. Zaradi tega ugodnega razvoja v prometu s premogom bodo italijanske oblasti ublažile prepoved uporabe tujege premoga.

Pretekli teden je v Nemčijo dopotovalo 22.000 belgijskih delavcev. V Belgiji pa se prijavlja zmerom več delavcev, ki hočejo na delo v Nemčijo.

Prezident na francoski prestol vojvoda de Guise je umrl na svojem veleposvetu v Larachu v francoskem Maroku. Bil je star 66 let in bo sedaj njegove pravice na francoski prestol uveljavljal njegov sin Henrik, ki se je pred desetim leti poročil z neko portugalsko princeso.

Nemška vlada je na velesejem v Leipzigu povabila vse diplomatske zastopnike tujih držav, ki so akreditirani v Berlinu. Včeraj jutraj je tako dopotoval v Lipsko jugoslovanski poslanik v Berlinu dr. Ivo Andrić.

Madžarski narodni socialisti so izvolili novega predsednika svoje stranke. Za voditelja stranke je bil izvoljen vpokojeni maršal Elfegem Ruskal. Odslej se bo stranka imenovala »Madžarska narodno socialistična stranka«.

Veliki mednarodni velesejem v Lipskem se je začel v nedeljo. Na velesejmu so prirejene ogromne razstave iz vseh panog nemške proizvodnje in je na velesejem iz vseh strani Nemčije prišlo izredno mnogo obiskovalcev. Prvi dan je na razstavo že prišlo okoli 500 tujcev.

Angleški zunanji minister Halifax se je včeraj odpeljal v Dover, kjer je pregledal vsa obrambna dela na obali.

Tajnik pokojnega Trockega je poslal brzojavko ameriškem zunanjemu ministru, v kateri protestira proti temu, da ameriška vlada ni dovolila pokopa Trockega v USA.

Predsednik turške vlade se je z zunanjim ministrom zelo hitro vrnil s potovanja po Turčiji. Predsednik vlade je takoj podal poročilo predsedniku republike, nato pa je hitro odpotoval v Carigrad.

Brez oziroma na vojno bo Nemčija še naprej izvažala proizvode radiofonske industrije. Na velesejmu v Lipskem razstavljajo radiofonske trdnice celo vrsto novih tipov radijskih aparatov.

Član mednarodnega odbora Zveze krščanske mladine dr. Olton je bival dalj časa v Nemčiji, kjer si je ogledal taborišča za ujetnike. Po svojem prihodu v Newyork je izjavil, da dobivajo jetniki v Nemčiji isto hrano kakor civilno prebivalstvo in nemški vojaki, ki so na dopustu. Splošen položaj ujetnikov v Nemčiji je zelo dober.

Te dni so se uspešno končala posvetovanja med zastopniki Japonske, Sovjetije, Mandžukua in Zunanje Mongolije o končni ureditvi obmejnih vprašanj med Mandžukuo in Zunanjo Mongolijo.

Velesejem v Bariju, ki bi se moral vršiti v septembru je bil po odredbi italijanske vlade odložen na poznejši čas.

Romunska vlada je imenovala tudi za tretjo petrolejsko družbo »Unirea« svojo komisarija, ki bo nadzirala to družbo. Kapital družbe znaša 750 milij. Itejev in je največ v angleških rokah. Generalni ravnatelj te petrolejske družbe je bil Anglež Matherson, ki je bil pred kratkim izgnan iz Romunije.

Guverner slovaške narodne banke bo odpotoval v sredo v Berlin, kamor ga je pozval nemški kmetijski minister.

V Madrid je dopotoval novi italijanski ambasador Lequiro, ki bo generalu Francu predal svoje akreditivne listine.

Madžarski minister za trgovino in industrijo Varga je s posebnim vozom odpotoval v Lipsko in na Dunaj, kjer si bo ogledal sejem.

V Sofiji je bilo ustanovljeno bolgarsko-špansko društvo, katerega namen je poglobljati gospodarske in kulturne odnose med obema državama. Za častnega predsednika je bil izvoljen tukašnji španski odpravnik poslov, za predsednika pa bolgarski poslanik v Madridu Nejkov.

Ameriški člani kanadsko-ameriške komisije za obrambo so prispeli v Ottawo. Danes bo prva seja.

Ameriško finančno ministertvo bo podvzelo ostre ukrepe proti tistim, ki bi skušali v Ameriko vtihotapiti ponarejene dolarje. Kakor je znano, so v Lizboni odkrili neko družbo, ki je ponarejala ameriške dolarje.

Neka visoka oseba iz londonskih krogov je izjavila letalskemu strokovnjaku agencije Reuter, da je verjetno, da se bodo v prihodnjih dneh nemški letalski napadi nad Anglijo stopnjevali. To se da sklepati iz tega, ker Nemčija pomika svoja letališča vedno bolj proti Angliji in večja letala svoje pilote v nočnem letenju. Zlasti je pričakovati večjih nočnih napadov.

da je doživel podvig v Flandriji, ko so reševali angleške trupe, polom. To je posebno poudaril Churchill v svojem zadnjem govoru. Uradna Francija v Vichyju se sedaj lahko potolaži s tem, da so angleške trupe utrpeli v Somaliji podoben poraz in jih je zadela ista usoda, kakor francoske v Flandriji.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 27. avgusta.

Goste jesenske megle so zavalovile že nad Ljubljano. Počasni prehajamo v jesen. V vremenu izkušeni možje zatrjujejo, da bo prav lep in sončen jesen. Kmet se take jeseni veselijo, da mu bo vse lepo dozorelo. Naši poljedelci hite sedaj kositi otavo in zadnja dva dneva sta bila po godu koscem, grabljicam in kmetom. Utihihlo pa je jutranje prepevanje koscev, kajti mladi kosci so bili večinoma poklicani k vojakom, stari možje, vsi utrujeni in kosčeni, pa prihajajo zjutraj resno in zamišljeno na travnike, kjer vihte svoje za lepo otavo morilno orodje.

Zakaj je Ljubljana naglo naraščala?

Pri zadnjih nalihivih pretekli četrtlet smo lahko opazovali, da je Ljubljana silovito naglo naraščala. Sprva smo si ta pojav tolmačili tako, da so morale pasti nekje v okolici, posebno v Polhovgrajskih Dolomitih ogromne množine dežja, da so tam nastali pravecni orkanski nalihivi. Temu ni bilo tako! Bili so res tudi okoli Polhovgraja gradba hudi nalihivi, toda ne katastrofalnega značaja.

Meteorološki zavod je prejel od svojega vremenskega opazovalca na Vrhniki g. Ivana Škvarče kratko poročilo, ki je v mnogem pogledu, tudi v hidrografičnem, prav poučno in zanimivo. Poročilo kratko navaja hudi nalihivi, ki je bil povsod v Sloveniji pretekli četrtlet, 22. t. m., dopoldne. Poročilo navaja, da je »danes (22. t. m.) od 7 do 12.50 padlo na Vrhniki 90 mm dežja!« Torej je morala tam besneti res pravecata nevihta. Dalje pravi poročilo, da je v času od 2. ure 20. avgusta do 7. ure 22. avgusta padlo na Vrhniki 91.9 mm dežja, torej v 58 urah 30 minutah kar 182.9 mm. Te ogromne množine dežja so pač povzročile, da je Ljubljana začela naglo naraščati in da je v gornjem toku okoli Bevk proti Podpeči prestopila bregove ter poplavlja bližnje travnike in njive. Povzročila je znatno škodo.

V pasjih dneh mnogo dežja

Ze v ponedeljek smo omenili kratko vremensko bilanco za pasje dneve. Po točnih poizidkih meteorološkega zavoda je padlo v času od sv. Jakoba do sv. Jerneja, v pasjih dnevih od 24. julija do 24. avgusta v 15 dneh 240.4 mm dežja. V prvih pasjih dnevih 28. julija je bil silovit nalihiv, ki je trajal od 1 do 7 in nato od 7.40 do 8.40 omenjenega dne. Padlo je takrat 46.3 mm dežja. Hude nalihive v avgustu smo že omenjali. V pasjih dnevih je bila dosežena najvišja temperatura 28. julija, namreč +28.6°C, najnižja pa dne 30. julija, +8.4°C. Lansko leto so bili pasji dnevi prav vroči. Bilo je 16 deževnih dni samo s 65.7 mm dežja. Zelo vroč dan je bil 5. avgust, ko je termometer kazal kar +31.29°C.

Pasji dnevi l. 1938 so bili prav tako, kakor letošnji, zelo deževni. V 17 dnevih je padlo 230.3 mm dežja. Takrat pa je kljub deževju vladala prav »pasja vročina«, ko je termometer 27. julija zaznamoval celo +31.19°C.

Skala mu razbila glavo

Ze včeraj smo kratko javili, da je bil v nedeljo dopoldne sprejet v ljubljansko splošno bolnišnico kamnolomski delavec Mirko Gorjup, doma iz Sela pri Vačah. Velika skala mu je padla na glavo ter mu prebila lobanjo. Bil je zaposlen v kamnolomu industrijalca Birole iz Zagorja. V soboto je bil tako nesrečen, da se je na njega zvalila velika skala. Sprva se je še sam dvignil in skušal priti domov. Pozneje se je onesvetsil. Prepeljali so ga domov, nato pa je hotel drugi dan v nedeljo iti sam k zdravniku. Potoma mu je postalo slabo. Zdravnik je odredil, da je bil prepeljal v Ljubljano. V nedeljo popoldne je podlegel hudi poškodbi na glavi.

Reševalna postaja drugače ne zaznava nikakih nesreč. Okoli polnoči so bili reševalci telefonično poklicani od policijske stražnice na Tyrševi cesti, da se tam nahaja neki poškodovanec, ki ga je treba prepeljati v bolnišnico. Čevljarji pomočniki, 60 letni Jože Štanger, doma od Sv. Križa pri Litiji, je šel poostati proti domu. Spodtaknil se je ob kumen tako nesrečno, da si je močno prebil lobanjo. Poškodba je huda.

Večne tatvine koles

Kolesarski tatovi postajajo od dne do dne drznejši. Njim od policije napovedani boj je skoraj brezuspešen. Za kolesarske tatove bo treba uvesti strožje kazni, kajti kolo je pri nas postalo nujno potrebno vozilo. Včerajšnji »Policijski dnevnik« zaznava kar pet kolesarskih tatvin. Kolesa so bila vredna do 5000 dinarjev.

Anici Pečnikovi je bilo izpred Delavskega doma na Gosposvetski cesti ukradeno žensko

kolo »Miele« vredno 1000 din. Bilo je črno pleskano s prostim tekom. Tovarniška številka 581.916. — Jožetu Kogovšku je bilo izpred hiše št. 279 na Celovski cesti ukradeno mosko kolo »Steyers« črno pleskano, vredno 1500 din. Tovarniška številka 732.226. — Na Vodnikovem trgu ob stojnici pri Zmajskem mostu je bilo ukradeno Tonetu Tomazinu kolo »Excelsior«, črno pleskano, vredno 1000 din. Tovarniška številka 001.418. — Črno pleskano, 900 din vredno kolo je bilo odpeljano Janezu Oblaku izpred hiše št. 180 na Celovski cesti. Tovarniška številka ni znana. — Mosko kolo, neznane znamke in neznane tovarniške številke, je bilo ukradeno izpred gostilne Oblak na Glincah Stanetu Robidi. Kolo s svetilko je bilo vredno 1080 din. Tudi na deželi je bilo po raznih krajih ukradenih več koles v vrednosti 10.000 din.

Kolesarski tatovi vodijo prav dobičkonosne posle z ukradenimi kolesi. Dobe se še vedno ljudje, ki kaj radi kupujejo ukradenega kolesa. Pravijo, da je v bližini Ljubljane prava poslovanica za ukradena kolesa, toda tatovi so zelo pretekani in jim nihče ne more do živga. Vsaj za enkrat!

Ljubljanski velesejem

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo v Ljubljani XX. velesejem kot 47. velesejemska razstava prireditelj, od 31. avgusta do 9. septembra. Velesejem bo bogato založen. V splošnem delu bo razstavljena: Strojna in kovinska industrija, fina mehanika. Radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava. Vozovi, bicikli, šport. Poljedelski stroji in orodje. Mlini. Lesna industrija, letarstvo, ščetarstvo, igrače, tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo. Usnje in konfekcija. Krznarstvo. Papir in pisarniške potrebščine. Kemična industrija. Fotografija. Zivilska industrija. Stavbarstvo. Glasbila, tiskalo, porcelan, keramika, bižuterija. Razne novosti. Posebne razstave: Pohištvo in stanovanjska oprema. Mala obrt. Razstava o obrambi pred napadi iz zraka. (Sodelujejo: Zaščitni urad mestnega poglavarstva ljubljanskega, ministrstvo vojske in mornarice, kr. banska uprava dravske banovine, Drž. higienski zavod in Gasilska zajednica v Ljubljani.) Zobna tehnika (priredi Društvo zobnih tehnikov od svojih 30 letnih jubileju). Naša vsakdanja prehrana (priredi Zveza gospodinj). Razstava perutnine, golobov in kuncev (priredi Društvo »Rejec malih živali« v Ljubljani). Turizem (priredi Zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru). Razstavo motornih in brezmotornih letal ter modelov (poda ljubljanski Aero klub »Nasa krila«). Razstava cvetja in zelenjave (Vrtnarski odsek Sadržarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani). Razstava likovne umetnosti (organizira g. Anton Kos, trgovec z umetninami v Ljubljani). — Dne 8. septembra bo nagradno tekmovanje harmonikarjev.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Kriil je nevtalnost - Zanmiva razprava v dvorani št. 79 - Obsojen starešina finančne kontrole

Ljubljana, 27. avgusta.

Vse mogoče zanimivosti se zadnji čas razvijajo vamo tam na sodišču v dvorani št. 79, pa tudi mala soba št. 28 v pritličju dostikrat razgalja in odkriva mnogim velike in redke zanimivosti o vrvenju, drvenju in brenju človeškega življenja. Vse pride naposled pred sodišče, ko ljudje skušajo drugače na najrazličnejše načine zakrivati svoje hudočije in noročije. Najprej zanimiva zgodba, ki daje nekak odraz sedanjih vojnih viher in iger.

Uredba o zavarovanju nevtalnosti je nekako zvezana s členom 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Bil je v soboto prvi primer, da je sodnik sodil po tej uredbi in obsodil nekega mladega gospoda na denarno kaznen. Neki akademik tam neke na zapadni meji je prinesel od nekega več letakov, ki so vsebovali pač kršitev nevtalnosti in smislu objavljene uredbe o zavarovanju nevtalnosti in so ti letaki napadali neko vojakujočo se strano, ko potegovali pa so se za nasprotno. Ta gospod akademik je te letake širil v svojem domačem kraju in jih nekaj položil tudi v neki slaščičarni. Lastnik slaščičarne je bil toliko neopreviden, da je pustil te letake na miru. Pa ju je prišla roka pravice!

Državno tožilstvo je oba, akademika in slaščičarja obtožilo prestopka po čl. 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi v zvezi s členom 1 točka 2 do 5 uredbe o zavarovanju nevtalnosti. Obtožnica sta v bistvu priznala. Prvi se je izgovarjal, da ni smatral vsebine letaka za kaj kaznivskega in da je bila stvar popolnoma legalna. Drugi pa je navajal, da se pač bili neki papirji v njegovi slaščičarni, toda ni stvar naprej razširjal.

Kazenski sodnik poedinec okrožnega sodišča, pred katerega je ta zadeva prišla, je obsodil akademika na 500 din denarne kazne in 9 dni zapore. Druga je oprostil vsake krivde in kazni. Akademikovo branilec je prijavil proti sodbi priziv in revizijo. Državni tožilec nasprotno je prijavil priziv zaradi preizkušnje odmerjene kazni.

Da ustrezemo tudi tistim, ki se niso imeli priložnosti slišati znamenitega pevca

Giuseppe Luga predvajamo ponovno pevski vefilim

PESEM VETRU

Predstave ob 16, 19. in 21. uri KINO UNION, tel. 22-21

„Ljudski“ kruh bomo dobili

Nova uredba določa mletje enotne moke in uvaža enoten kruh za vso državo

Belgrad, 27. avgusta. j. Eden izmed ukrepov, ki jih je vlada včeraj izdala, je uredba, s katero se uvaža pri nas enotna krušna moka. Uredba je bila izdana zato, da se zagotovi nemotena in zadostna preskrba ljudstva in vojske s kruhom in da se onemogoči spekulacija z boljimi vrstami moke. Uredba določa, da bodo oblastni organi na račun Privilegirane izvozne družbe odkupovali od pridelovalcev vse odvisne količine pšenice po ceni 300 dinarjev za stot. Odvisna pšenica je tista, ki ostane brez porabo v domačem gospodinjstvu in sicer določa uredba, da se sme računati na vsako osebo v gospodinjstvu po 300 kg pšenice, oziroma po 240 kg moke. Oblastni organi bodo opravljali posle prisilnega odkupa za Prizad ali pa za aprovizacijske ustanove, katerim bo vlada zaupala preskrbovanje prebivalstva s hrano. Oblastni organi bodo stalno nadzirali prijavljene zaloge pšenice in bodo smeli pregledati tudi poslovne knjige in druge dokumente. Ti organi bodo tako določili količino pšenice, katero bo Prizad odnosno aprovizacijska ustanova prisilno odkupila. Uredba dovoljuje, da si pridelovalci ohranijo za setev primerno količino pšenice in jo smejo potem tudi prodajati, in smejo pri tem zvišati ceno semenske pšenice za največ 30%. Da bi se hrana pravilno razdelila na vse kraje države, se uvažajo odprema dovoljenja, brez katerih nihče ne bo smel odpeljati več kakor 200 kg pšenice. Obenem določa uredba, da bodo smeli mlini mleti žito le tako, da bo 100 kg pšenice s 76 kg hektolitrske teže dalo poslej največ 10% bele moke in zdroba, 70 kg pa mora biti presejane krušne moke. Za mletje take moke je treba uporabiti pšenico, ki je pripravljena tako, kakor se običajno pripravi za mletev.

Cene krušni moki bo določila drugostopna oblast za svoje področje po navodilih urada za nadzorstvo nad cenami. Za sedaj je določena najvišja možna cena din 4.— franko mlin, za krušno moko pa bo določena za 0.55 dinarja višja cena, kakor pa znaša v tistem kraju nabavna cena pšenice. Za proizvodnjo kruha se sme uporabljati le krušna moka. Cene »ljudskemu« kruhu bodo določevale upravne oblasti 1. stopnje po navodilih urada za nadzorstvo nad cenami. S krušno moko bo dovoljeno mešati moko drugih žitaric ali plodov in bodo cene takemu kruhu patem posebej določene. »Ljudski« kruh se bo smel prodajati šele drugi dan

po peki. Zato bo nočno delo v pekarnah prepovedano. Oblasti pa lahko dovolijo sem pa tja izjeme od te prepovedi.

Uredba določa nato visoke denarne in zaporne kazni za vse, ki bi kršili določila te uredbe. Kazni sežejo lahko tudi do pol milijona dinarjev, zaporna kazen pa znaša lahko eno leto. Kazni izrekajo redna sodišča. V podjetja, ki bi se ne držala odredbe te uredbe, lahko trgovinski minister in hrvaški ban postavita komisarje, ki bodo skrbeli za nemoteno in pravilno poslovanje podjetij.

Murska Sobota

V Prekmurju brnijo mlatilnice. Pesem mlatilnice je za žitordno prekmursko ravnilo, najlepša pesem. Dan mlatve je za prekmurskega kmetja velik praznik, saj je od pridelka žita odvisen njegov obstoj. Na dan, ko pri hiši brni mlatilnica, ne sme manjkati najboljših jedil in tudi vino mora biti zraven. Različnih dobrot so deležni mlatiči. Seveda ni to praznik brezdelja, temveč težkega dela. Ze zjutraj na vse zgodaj gospodar požene mlatilnico, ki drobi polno in težko klasje do poznega večera. Le včasih obstane kolesje mlatilnice za kratek čas, da se mlatiči lahko okrepčajo. Gospodar pa veselo, če je dobra letina, šteje in zvedavo gleda v vreče kamor se iz mlatilnice vsiplje zrnje — plod matere zemlje.

V avgustu se vse povsod v prekmurskih vaseh sliši pesem brnečih mlatilnic in sedaj bo te pesmi kmalu konec, ker je žito večinoma že omlačeno. Mlatilnice so velike, ki istočasno žito očisti, razbere in lahko namlati na dan tudi vagon žita. Zato je tudi jasno, da takšne mlatilnice ne zmore posameznik-kmet, temveč imajo mlatilnice le boljše stoječi kmetje ali drugi privatniki, ki jim je to prav za prav obrt. V vsaki večji vasi je ena, kvečjemu dve mlatilnici. Lastniki mlatilnice hodijo z mlatilnicami, ki so večinoma na parni pogon, od hiše do hiše ter mlatijo. Lastnik mlatilnice dobi od namlačenega množino žita 5—6%, v nekaterih krajih tudi več. Sicer ta delež ni velik, vendar je tudi to denar in se posebno v slabih letinah le pozna. Morda da ne bi bilo napaka, če bi se v Prekmurju mislilo na kakšne strojne zadruge?

Dela za novo ljudsko šolo oddana. Prejšnji teden je bila razpisana dražba za gradbeno dela pri projektirani ljudski šoli. Dražbe se je udeležilo več podjetnikov, med katerimi je bil najnižji ponudnik neko čakovski podjetje z imenom Kirchfeld. Vsa težaška, zidarska in železobetonska dela je podjetje prevzelo za din 1.950.149. Z delom so že začeli in mora biti stavba še letos v surovem stanju pod streho.

Ptuj

Sadržarsko društvo v Sv. Vidu pri Ptuj, Prtd tremi leti je bilo ob vznožju Haloz ustanovljeno Sadržarsko društvo, ki ga vesno vodijo predsednik in solski upravitelji g. Beloglavci. Njemu gre zasloga, da se je društvo sploh ustanovilo in da deluje. S strokovnimi predavanji in sadjarskimi tečajji poučuje svoje člane, ki jih ima letno 30 do 40. S članarino in raznimi podporami so si nabavili lastno sadno škropilnico, ki se je člani in tudi nečlani pridajo poslužujejo. Člani pa so za vesno škropilnjo prejeli od Prizada nagrade. Prav tako je Prizad podelil podpore onim, ki so zasadii nove nasade mladih sadnih dreves.

Letos pa si je društvo postavilo nalogo, da si zgradi lastno sadno enšilnico. In res, zgraditi so jo ob vznožju Haloz, da bodo predvsem revnejši sloji Halozanov lahko nasušili za dobro zimsko hrano precej sadja. Ne moremo si misliti, kako važna je taka susilnica v krajih, kjer primanjkuje kruha, pa je še vendar nekaj sadja. S sušenjem sadja pa se zmanjšuje tudi množina alkohola. Te dni dovršujejo v susilnici se potrebna dela, da bo mogla letošnjo jesen že služiti svojemu namenu.

dati gospodu na finačni direkciji kako nagrado za ugodno rešitev. Obtožencu je dal res 500 din, ne kot nagrado, marveč samo za to, ker je bil vesel, da je bila njegova pritožba ugodno rešena. Bil je trgovec prvotno obsojen na globlo 36.000 din zaradi utajitve trošarine na vino.

Sodnik je izrekel sodbo, s katero je bil Adolf Vavda obsojen na 3 mesece zapore, na 600 din denarne kazni in na 250 din povprečnine, pogojno za 3 leta.

ZGREŠENI STREL

Bandillo se je bal Towleyevega srda, ker je tovarnar hotel dati hčerko v zakon kakemu milijonarju. Računal je samo s porokom, ki bi se skladala z njegovimi računi, kar je tudi odgovarjalo njegovi grabežljivosti in poslovnim računom. Za kaj drugega sploh ni hotel vedeti. Ljubzen je gotovo smatral za nepotrebno bedarijo.

Alice in njen copatarski mož. Slad se je moral namehniti. Do neke mere je bila Alice ženski partner za tovarnarja konzerv. Ponosno je bila, pa zvita in aebična. Njen mož je bil popolna niča. Nanj se sploh ni ozirala. Ni dvoma, da sta Alice in Jack Boley bolj mislila na to, kako bosta naredila čim večji dobiček v svoji trgovini, kakor pa, da bi bogastvo dosegla po trnjevi poti umora.

Harry Ruvan in njegova goska sta bila človeka enakega kova. S staljša zavarovalniškega ni bilo dvoma o tem, da bi bil umor nekaj silno ugodnega, kar je lahko vplivalo na veliko število tistih, ki se bodo še zavarovali. Toda po drugi strani si Slad sploh ni mogel misliti, kakšen bi bil Harry pri dejanski izvedbi umora. Kar se tiče njegove žene Eve, pa bi ta prav gotovo smatrala, da kaj takega ni zadosti »fino«.

Ostala sta še Bancon in sobarica. (Starega slugo Peela in kuharico Apple je Slad avtomatično črtal iz seznama osumljenih). Bancon je nedvomno zahtoben in zloben človek, pa tudi sobarica v tem pogledu ni zaostajala za njim. Oba sta sodelovala in sta ga znala zelo prebrisano potegniti za nos. Bancon bi bil zmožen izvršiti celo umor. Da je bil kaj takega zmožen, najbolj dokazuje okoliščina, da je zaprl okno na mansardi za Sladom.

Izpoved dekleta, da je njena hodičnica napadel neki človek, bi utegnila biti rešnica, prav tako pa tudi izmisljena. Med seboj sta odgrala pravi prepir, samo da bi navlekla Slada, toda drugi prepir je bil nedvomno rešnica Bancon je bil v strpkih in zato se je trudil, da bi vso krivdo zvalil na dekleta.

Obdolžil jo je umorila Huberta Ruvana. Morebiti se je to zgodilo samo iz mrznosti. Toda zakaj ga je njegova mrznost zapeljala, da je prav njo obtožil umora? Ali to ni dokaz, da je on o tem umoru vedel nekaj več?

Ali ni mogoče, da sta Staridge in njegov neznan zaveznik — prav tisti, s katerim je govoril v svoji pisarni, ko ju je silila Sally, enostavno plačala Banconu,

da izvrši umor? Toda ta razlaga ni ničesar pojasnjevala, temveč je zadevo še bolj zapletala. Razen tega se zdi, da Bancon ni odšel iz skupne sobe za služočad, in vse to se ni skladalo s prejšnjimi izpovedmi sobarice.

Ce bi bil Bancon plačan, bi imel pri sebi denar, ko so ga prijeli. Takemu udeležencu, kakršni je bil on, se ne poklanja nobena vera, pa tudi sam ni tak, ki bi drugim kaj zaupal.

Seznam osumljenih je bil izčrpan. Ostal je samo še tisti človek, ki se je na goljufiv način vtihtopil v gradid. Detektiv je mislil, da bi ta človek utegnil vsotuganko rešiti. Toda zlobna usoda je hotela, da mu je ta edini človek, ki bi mu lahko kaj važnega povedal, odklonil vsak razgovor in čez kratek čas bodo vse zadeve, da bi mogel z njega kaj izveči, popolnoma propadle.

Slad je prižgal svojo pipo. Vstal je in stopil k koncu dolge mize. V sobi je bilo temno. Vrata so bila odprta, kakor jih je bil pustil. Iz predurja so prihajali razni nejasni šumi. Slišali so se policijski kaski, ki so bili na straži. Zvižg vetra se je slišal od časa do časa. Tudi v predurju je bilo precej mračno.

Nadzornik se je spet vsedel na svoje mesto in ponovno se njegove misli vrnile k človeku, od katerega je pričakoval rešitve vse uganke — k tajniku Bandillu. V mislih je začel pripravljati vprašanja, katera mu bo zastavil in v duhu je odgovarjal na vsa ta vprašanja in spet pripravljaj na te odgovore nova vprašanja, ki so

bila še bolj zvita. To ga je tako prevzelo, da se je bil popolnoma zatopil v svoje misli in ni ničesar slišal niti videl okrog sebe.

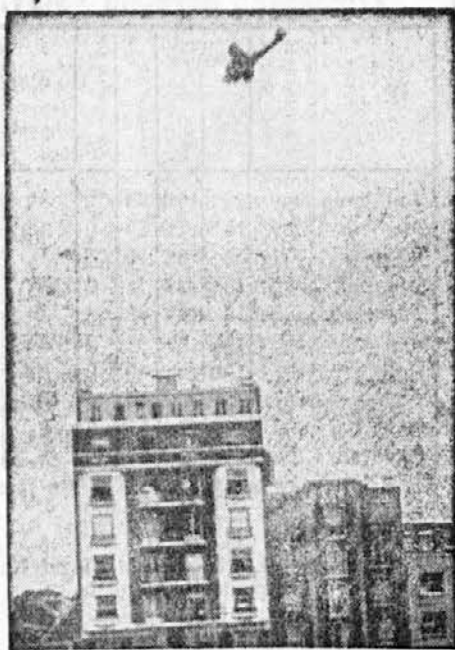
Nenadoma se je zdrnil. Ura na kamini je začela zvenčati in trije globoki zvoci nudi ure so napovedovali uro. Odmev tretjega udarca se še ni bil čisto izgubil, ko je občutil, da se mu nekaj trdega priklanja h kolu.

Ne premaknite se! mu je ukazal pritajen glas za hrbotom in pritisk v hrbet je postal še močnejši. Detektiv je od presenečenja odtrdavel. Slad je vzravnal sedel in se ni premaknil. Vedel je, da se za njegovim hrbotom nahaja morilec Huberta Ruvana in odvnetika Staridgea. Vedel je, da mu je pritisk samokres na hrbet in sicer isti samokres, iz katerega je bil oddan strel na neznanca. Ura na kamini je glasno tiktakala. Slad je poskušal šteti sekunde. Zaman je poskušal odgnati od sebe vprašanje: Ali bo morilec sprožil?

Od kod je prišel morilec? V hiši zraven vrst mora biti še tujen vhod v obednico. Slad je nenadoma začutil veliko potrebo po smehu. Tajna vrata v lesenem zidu, vse to se mu je zazdelo nekam neverjetno. Hotel se je od srca namejati tudi samemu sebi, da nato ni prejel pomisli.

Niti malo se ni mogel nagniti, ker se je cev samokresa čedale bolj vdiral med njegova rebra. Detektiv je nenadoma občutil trudnost. Rad bi zaspal, se odločil in na vse pozabil. Z roko si je pogladil čelo.

Tisti hip je občutil, da se je samokres še bolj zariil v meso. Tisti pritajeni glas ga je ponovno opominjal: »Ne premaknite se, saj sem vam že entkrat rekel: Tretjič vam ne bom, vi tepce!«

Sliki, ki sta bili narejeni nekaj sekund druga za drugo in ki ne potrebuje nobene razlage.

Topovi, ki bruhajo granate čez Kanal

Angleži računajo, da jih imajo Nemci montirane na železniških vagonih, da jih tako lahko vsak hip odpeljejo v zaledje, če bi bili v nevarnosti

Ves čas, odkar traja sedanja vojna v Evropi, ni bilo skoro ničesar slišati, da bi kje na bojiščih uporabljali kakšne težje topove, razen tistih, s katerimi vojskupača se tabora nastopala proti sovražnim letalom in jih zbijata na tla. Novo obdobje, o katerem se zdi, da je zdaj že nastopilo, pa naj bi bilo označeno s tem, da bodo imeli »veliko besedo« tudi topovi težkega, najtežjega kalibra. Zdi se, da takšni topovi v prejšnjih spopadih eploh niso bili potrebni, ali pa vsaj ne prikladni, če ne bi se jih Nemčija prav gotovo tudi poslužila, saj je vendar znano, da jih poleg drugega učinkovitega orožja tudi ima.

Bojno polje pa je zdaj čisto drugačno, kakor je bilo na primer v vojni proti Poljski ali Franciji. Zdaj oba nasprotnika loči morje, čeprav je to le razmeroma ozki Rokavski preliv. Ker proti Angliji ne bo mogoče poslati v boj sodobne konjenice — tankov, na katerih je slonela vsa udarna sila proti Poljski in Franciji, je bilo treba dati besedo drugačnemu orožju, takšnemu, ki bi ga bilo moči uspešno uporabiti tudi proti najhujšemu sovražniku Nemčije, proti Angliji. Spregovorili so težki nemški topovi, ki so čez Kanal vzeli na piko jugovzhodna angleška mesta in tudi konvoje, če bi se pojavili, oziroma bi jih nemški letalci opazili.

Iz angleških poročil se zdi, kakor da so bili Angleži tudi s temi težkimi nemškimi topovi računali. Pravijo, da takšni topovi ne morejo doseči kakšnega večjega vojaškega uspeha, kvečjemu da lahko vznemirjajo prebivalstvo. Vznemirjajo pa ga res, kakor se vidi iz zadnjih poročil, ki pravijo, da so ljudje iz jugovzhodne Anglije že začeli zapuščati tiste kraje, ki jih granate iz nemških topov lahko dosežejo. Upoštevati pa je dalje treba, da imajo tudi Angleži takšne težke topove, saj eno zadnjih poročil govori tudi o tem, da so angleški topovi obstreljevali Calais, ki je tostran Rokavskega preliva.

In kakšni so nemški topovi, ki bruhajo ogenj čez Kanal? O tem so začeli razmišljati angleški stro-

kovnjaki in si o njih že ustvarili svojo sodbo. Pravijo, da so ti topovi verjetno kalibra 300 ali kvečjemu 350 mm, torej takšni, ki jih v angleški mornarici splošno uporabljajo. Po njihovem mnenju morajo biti montirani na velikih železniških vagonih, s katerimi jih Nemci lahko prepeljejo vsak hip do skrajnih točk francoske obale, kadar pa bi bili v nevarnosti, pa jih hitro spet odpeljejo nazaj v zaledje. Angleži pravijo, da jim je bilo že prej znano, da Nemci razpolagajo s takšnimi topovi, čeprav se jih niso posluževali tudi v bojih v Flandriji. Trdno so tudi prepričani, da udeleževanje daljnostrelnih topov začenja novo vojno obdobje, ki pa po njihovem mnenju tudi še ne bo prineslo glavne odločitve.

Tudi francoski vojaški strokovnjaki razpravljajo o topovih in o vojaških metodah, katerih se poslužujejo pri sedanjem vojskovanju, ter prihajajo do zaključka, da imajo Nemci na severni francoski obali takšne topove, ki nesejo morda celo 140 km daleč, tako lahko obstreljujejo tudi London. Toda ti topovi trenutno streljajo samo čez Rokavski preliv, ker bojevo predvsem povzročijo večjo škodo na britanskih napravah ob obali. Izstreljena granata iz takšnega nemškega topa potrebuje eno minuto, da preleti razdaljo med obema obalama.

Umrli je sloviti italijanski graditelj ladij Luigi Orlando.

Uvoz v državi Peru je meseca junija padel za 23% v primerjavi s istim mesecem preteklega leta, izvoz pa za 19%. Po vrednosti se je uvoz dvignil za 3,5 milijona, izvoz pa je padel za 4,9 milijona.

Italijanski letalci se odpravljajo z motornimi čolni na vodna letala, ki čakajo na morju pred pristaniščem.

Nove velike skrbi pridelovalcev kave

Južnoameriške države komaj čaka o, kdaj bodo mogle spet prodajati kavo v Evropo — pravi poročilo iz nemškega vira

Kadar je kake vrste blaga na trgu le preveč, izgubi ceno, ko se ljudje ne potegujejo mnogo zanj. Vselej je torej križ, takrat kadar ga je dovolj in kadar ga primanjkuje. V prvem primeru za tiste, ki ga prodajajo, ker so cene nizke, v drugem primeru pa za kupce, ker blaga ni na izbiri in je povrh še drago.

Lep primer, kako skušajo prodajalci obdržati pridelku ceno, vidimo na kavinem trgu. Pogosto beremo v časopisih, kako so na primer v Braziliji pometali ogromne količine kave kar v morje, da zaradi preobilice tega zlahtnega pridelka ne bi cene kavi preveč padle. Torej rajši s kavo v morje, kakor pa da bi bila poceni in bi se kupci preveč razvadili. Razmere na kavinem trgu so bile v raznih časih kaj različne, odvisno pač od drugih razmer. Na kavinem trgu so našle izraza tudi današnje izredne razmere, ko je svet zajela nova vojna. V zvezi s tem prihajajo iz držav, kjer pridelujejo največ kave, zanimiva poročila, zanimiva toliko bolj, ker je tudi kava eden tistih pridelkov, ki mu je zaradi sedanjih težkih razmer na svetu cena tako poskočila, da si ga lahko privoščijo le bogatejši ljudje. — Poročilo nemškega poročevalskega urada pravi med drugim:

V preteklem letu je na kavinem trgu nastopilo še kolikor toliko ravnotežje, za kar se je treba zahvaliti dejstvu, da so ponekod začeli saditi manj kave, na drugi strani pa, da je bil tudi pridelok slabši. Letos pa so se z ozirom na to, ker so odpadla razna evropska

tržišča kave, porodile spet velike skrbi pridelovalcem kave iz Brazilije, Kolumbije, Venezuele in Guatemale. Navedene države, kjer pridelajo največ kave na svetu, so se začele med seboj pogajati o sredstvih, s katerimi bi bilo moči odstraniti krizo, ki je nastala zaradi tega, ker se je zmanjšal izvoz kave. Ne more se pričakovati, da bi te države pri svojih medsebojnih posvetovanjih in pogajanjih našle učinkovito sredstvo, da bi spet poživile izvoz kave v druge države. Tiste države, v katere je izvoz kave tudi sprico današnjih težkih razmer mogoč, prav gotovo ne bodo znatno povečale svojega uvoza kave, vsaj v tolikšnem obsegu ne, da bi mogel vsaj kolikor toliko nadomestiti izgube, ki so nastale zato, ker ni izvoza v druge države.

Treba je upoštevati, da so mnoge evropske države zaradi sedanjih vojne prenehale kupovati kavo na ameriškem trgu. Začasno je prenehala biti kupec kave tudi Nemčija, ki je še leta 1938 skupno z Vzhodno Krijino (bivšo Avstrijo) sama uvozila 2,06 milij. metrskih stotov kave in ki je bila pred vojno glede na porabo kave med vsemi državami na drugem mestu. Letos spomladi so prenehale uvažati kavo še nekatere druge države. Treba je imeti pred očmi tudi dejstvo, da so pred vojno 1938 evropske države porabile 41,90% celotnega pridelka kave.

V USA pride na vsako osebo letno 5,6 kg kave

Med vsemi državami, ki še zdaj uvažajo kavo iz omenjenih južnoameriških dežel, so samo Združene ameriške države mogle znatno povečati svoj uvoz, oziroma svojo porabo. Združene države so do sedaj uvažale po 9,01 milij. metrskih stotov, kar predstavlja skoraj polovico vsega pridelka. (49,9%). Povprečno je prišlo v USA na vsakega človeka na leto po 5,6 kg kave. To vsekakor ni malo! Sprico tako velike že dosedanje porabe je težko misliti, da bi se v Združenih državah v bodoče mogla poraba kave še povečati. Pri takšnem stvarnem stanju je razumljivo, zakaj južnoameriške države komaj čakajo, kdaj bodo mogle spet vzpostaviti trgovske zveze v Evropo — pravi na koncu to poročilo iz nemškega vira.

Belgijski delavec piše iz Nemčije

V Bruslju, ki je danes pod nemško oblastjo, je te dni objavil tankajšnji list »La Nation Belge« pismo, ki ga je svoji materi poslal nek belgijski delavec iz Nemčije. V njem piše med drugim: Po kratkim sem dobil svojo prvo plačo 30 mark. Delam 58 ur na teden, vsak dan po 10 ur, le v sobotah po 8 ur. Ob nedeljah sploh ne delamo. Za primeren denar lahko dobim dobro in obilno hrano. Upam, da ste doma vsi zdravi in da mi boste kmalu kaj pisali.

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 27. avgusta. 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Pisana šara (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Kako je Jelačić postal ban (dr. Nikola Lalič) Zgb — 19.40 Objave — 20 Deset minut zabave (g. Fran Lipah) — 20.10 Vulkanska gibalna človeške duše (g. prof. Etbin Bojc) — 20.30 Pevski zbor »Cankar« — 21.15 Koncert Radijskega orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Wurliske orgle in havajske kitare (plošče), Konec ob 23.

Drugi programi

Torek 27. avgusta: Belgrad: 21.10 Ruske romance — Zagreb: 21.30 Radijski orkester — Bratislava: 21.30 Slovenske pesmi — Brno: 22.35 A. Correlli: Sonata za gosli in klavir — Praga: 20.25 Mladinski zbor — Sofija: 21.20 Lahka glasba — Beromünster: 20.15 Komična opera — Budimpešta: 20.25 Mascagni: »Cavalleria rusticana« — Horthy: 20.55 Kabaret: — Rim-Florenca: 20.30 Simfonični vokalni koncert — Neapelj-Bari: 21 Pesmi in melodije — Kodanj: 21 Radijski koncert — Sottens: 19.10 Violinski koncert.

V Nemčiji bo kmalu več moških kot žensk

Izid ljudskega štetja leta 1936 je pokazal, da je bilo v Nemčiji tedaj 37,09 milijona moških in 39,5 milijona žensk. Po ljudskem štetju, ki jebilo izvedeno lan 17. maja, pa se vidi, da število moških v Nemčiji hitreje raste kot pa število žensk. Podatki tega zadnjega ljudskega štetja namreč kažejo, da je Nemčiji hitreje raste kot pa število žensk. Podatki jonov žensk. V treh letih je število moških naraslo za 4,5 odstotka, število žensk pa samo za 3,2 odstotka. Če bo šlo tako naprej, bo imela Nemčija kmalu več moških kot žensk in se bo pridružila tistim redkim državam, kjer že danes moški prevladujejo.

101

Ni bilo povsem gotovo, ali so bili v zvezi z Gandhijevim gibanjem, ker je v tem primeru šlo za mohamedansko organizacijo. Voditelji so sicer zatrjevali, da se ne dajo prav nič vplivati po Rusiji, toda Angleži so zatrjevali, da sta se dva voditelja vzgajala v boljševiško revolucionarnih metodah v Perziji, od koder sta pribežala leta 1919, ko je bilo tam kalifatsko gibanje.

Enega od voditeljev šaha Mira so Angleži zaprli. Trdili so, da nosijo rdeče srajce zato, ker da je Mohamed njega dni sam nosil tako srajco. Zato da so se iz verskih razlogov tudi oni odločili za tako nošnjo.

Glavni voditelj rdečesrajčnikov je bil Abdul Ghafar Khan, ki je stopil v svaštvo s Turangzaiom, ko se je poročil z znano Rabelo Hadži. Turangzai je bil Angležem stalen trn v peti na meji. Ko so zaprli Ghafara Khana in kakšnih petdeset drugih voditeljev, je to povzročilo aprila meseca v Peshawaru krvave izgrede. To je dalo Hadžiju Turangzaiu in njegovim krvočolnim plemenskim privrženecem povod, da so vdrlj iz svojih gorskih trdnjav in začeli korakati na angleško ozemlje z blaznim namenom, da osvobodijo ujetnike in zavzamejo Peshawar. Na ozemlju Peshawara je bilo nekaj stotisoč prebivalcev. Od teh so »rdeče-

srajčniki« pridobili za svoje gibanje kakšnih dvajset tisoč pripadnikov.

Lawther je moral na inspekcijsko potovanje v Charsaddo in mi je obljubil, da me bo vzel s seboj. V avtomobilu naju je spremljal s puško oborožen domačin, Lawther pa je vzel s seboj v avtomobil še dva samokresa in ju položil tako, da ju je imel vedno pri rokah.

Carsadda je bilo pristanišče, ki je želelo pet vasic in je bilo ob čisti reki, pritoku Kabula. Ležalo je v bohotni, zeleni dragi, ki je bila posejana z nasadi riža in sladkornega trsa. To je bila prava oaza v tej od sonca izsušeni deželi. Da bi Angleži zatrlj tukaj »rdečesrajčnike«, so kraj blokirali in niso pustili nobenemu priti ne oditi. Če so koga zasačili, da je pripadnik tega gibanja, so mu zaplenili živino.

Ko smo sedeli jaz, Lawther in neki angleški častnik v ilovnati koči in se hladili pod punkahom — neke vrste indijska, primitivno narejena ventilacija — smo zaslišali nekaj milj daleč streljanje topništva. Angleži so obstreljevali jame, v katerih so si poiskali zavetja nekateri Hadžijevi ljudje. Letala so metala letake, s katerimi so jih Angleži pozivali, da naj se umaknejo z angleškega ozemlja. Čim se je letalo nad njimi pokazalo, so skočili iz jam in streljali nanj.

Angleški častniki so mi rekli, da gledajo na stvar resno, ker je Hadži Turangzai z vso vmeno podpihoval močna mohamedanska plemena, da naj napovedo Angležem jehana ali sveto vojno. Sveta vojna je bila zato nevarna, ker so fanatična mohamedanska plemena mislila, da kdor ubije v sveti vojni nevernika, doseže v nebesih večno zveličanje.

Hadži je bil razposlal vsem plemenskim poglavarjem pozive, Poglavarji so razglasili na vsej meji sveto vojno in pozivali stotisoč bojnikov za napad na Peshawar. Da bi versko strast še bolj razvneli, so voditelji širili zlagane vesti, da namerava vlada pod pretvezo sarda zakona vpeljati zdravniški pregled vseh deklet. Sarda zakon je bil zakon, ki je prepovedal ženitev moških deklet pod štirinajstimi leti. Te zlagane vesti naj bi vzpodbudile še nezavedna plemena.

Stari Hadži je moral pred leti bežati v gore, ker so nastala med njim in angleškimi oblastmi nesoglasja zaradi verske vzgoje. In od takrat naprej je storil kar je mogel, samo da je podpihoval sovraštvo proti Angležem. Ko je imela vlada polne roke dela z Gandhijevim gibanjem, je Hadži mislil, da je prišel čas, ko bo poravnal stare račune.

Na potu v Carsaddo in nazaj smo imeli priliko opaziti posledice takega podpihovanja. Sicer so vaščani in kmetje kazali spoštovanje do Evropejcev tako, da so se priklanjali in pozdravljali s »salaam«, toda med vso potjo nismo srečali domačina, ki ne bi godrnjal, pokazal hrbta in molčč dokazoval svojega sovražnega razpoloženja in misljenja.

Angleški častniki v Carsaddi so naju opozarjali na to, da naj se vrnemo v Peshawar po drugi poti, ker sicer je zelo verjetno, da nas bodo postrelili.

Ko sem zjutraj zapuščal Peshawar in čakal na postaji na vlak, sem slišal, kako so kakšnih dvajset milj daleč poknale bombe, ki so jih metala letala na Hadžijeve ljudi. Te razmere na se verozahodni meji niso stvarno imele nobene zveze z Gandhijevim gibanjem v vroči in prašni indijski dolini. To je bilo nadaljevanje stoletnih bojov med Angleži in divjimi plemeni na »strehi sveta«.

Srečanje z Gandhijem.

Iz Indije sem odšel, ne da bi videl majhnega, rujavega in suhljatega moža, ki je povzročil najnevarnejše politično gibanje v zgodovini in ki je zajelo ves narod. Ves čas, kar sem bil v Indiji, je bil Mahatma Gandhi zaprt. Kljub vsem mojim poskusom, da bi dobil dovoljenje in Gandhija obiskal, mi Angleži dovoljenja niso hoteli dati. Nanj sem naletel šele naslednje leto, ko je prišel v London na konferenco k okrogli mizi.

Prvič sem se srečal z njim pri čaju v hotelu Dorchester. Obločen je bil v svojo običajno domačo obleko »dhoti«, ki je bila narejena iz belega domačega bombaža in je izgledala kakor vrečevina iz indijskega platna. Njegove rujave in žilnate noge so bile gole, stopala pa so mu tičala v grobih sandalih domačega izdelka.

(Dalje prih.)